



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Vestium luxus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

VESTIVM LVXVS.

Remedia contra luxum vestium.

Eccli. 11. 4.
1. Tim. 2. 9.

1. Pet. 3. 3.

Isa. 3. 24.

Isa. 5. 1.

1. Tim. 6. 7.

Cyp. de habitu
virg.

Isa. 3. 16.

BaChom. 1. 4.

I. REMED. Considera verbi diuini oracula de luxu vestium. Primum enim dehortantur illum *In vestitu*, ait Sapiens, *ne gloriaris in quaerente nec in die honoris tui extollaris.* Et B. Paulus. *Volò mulieres orare in habitu ornato cum verecundia & sobrietate, ornantes se non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa,* Et D. Petrus. *Mulieres iudicet sint viris suis, &c. quarum non sit extrinsecus capillarura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus, sed qui absconditus est in corde homo, in incorruptibilitate modesti & quieti spiritus.* 2. declarat a Deo puniri, nam cum apud Isaiam prolixè Deus filiarum Sion luxum attingisset. *Et erit, inquit, pro suaui odore factor, & pro Zona funiculus, & pro crispant crine caluitium, & pro fascia pectorali cilicium.* Et B. Iacobus. *Agite nunc diuites, ait, plorate & ululate in miseris vestris, quia aduersum vobis. Diuitia vestre putrefactæ sunt, & vestimenta à tineis comesta sunt,* monet vt vestitu honesto contenti simus, hoc est, quo corpus obtegamus & contra iniurias cæli muniamus. Nam ait Apostolus ad Timotheum. *Habentes alimenta & quibus tegamur, his contenti simus.*

II. REMED. Considera S. Patrum testimonia. B. Cyp. *Fragrant castæ virginis & mulieres pudicæ in castarum cultus, habitus impudicarum, lupanarium insignia, ornamenta meretricum, clamat spiritu sancto pater noster Isaias, & filias Sion auro & veste comptas increpat, & obiurgat permissis opibus affluentibus, & à Domino per seculi delicias recedentes. Exaltata sunt, ait, filie Sion, & ambulauerunt alto collo, & nutu oculorum, & incessu pedum trahentes tunicas, &c. Exaltata ceciderunt, compta turpitudine mendacitatemq; meruerunt. Serico & purpura induta Christum induere non possunt: auro & margaritis & monilibus adornate ornamenta corporis & pectoris perdidit. Quis non id excretur & fugiat, quod aliis fuerit exitum? Quis id appetat & assumat, quod ad necem alterius pro gladio fuerit & vitæ? S. Basilii de legendis libris gentilium, *Comas aut vestes superuacua curare, vel infelicium est, vt agit Diogenes, vel iniustorum.* Nam quid ex talibus expectandum, aut suspicandum, nisi vt lasciuus ille ornatus feminas pratercuntes inuitet, aut alicuius matrimonii insidietur? Quid enim apud eum qui sapit differre potest, tenuem sumptuosamq; vestem induere, an viles ferre? modo satis hæc ad frigus caloremque arcendum fuerit. Et ad hunc modum etiam in reliquis quicquid necessitatis usum excedit vitandum negandum corpori plus ornatus dandum est quam quantum anima prosit. Greg. Nazianzen.*

Naz. ad olym-
piad.

zianz. in parænetico carmine. *Non aurum nobilius gemmis immixtum mulieribus ornamentum affert, nec regia facies turpiter iucundis coloribus tincta pernicioſaq; alia facie obducta. Purpurea porro & aurea, eximięq; & splendida veſtes his demum conueniunt, quibus nullus vite ſplendor, nullum virtutis decus ſuppetit.* S. Amb. de Virg. *Neglecta decoris cura plus placet,* Amb. lib. 1.
& hoc ipſum quod nos non ornamus ornatus eſt. Hier. in vita Pauli eremi- Hier. tom. 1.
ta. *Vos in tunicis aurum textitis, ille, Paulus, ne viliſſimum quidem veſtimen- tum habuit mancipii veſtri. Sed è contrario illi quidem pauperculo paradifus patet, vos auratos gehenna ſuſcipiet. Ille veſtem Chriſti, nudus licet, tamen ſeruauit: vos veſtiti ſericis, indumentum Chriſti perdidiftis.* Et ad Nepo- Epist. 11
tianum, de vita clericorum. *Veſtes pullas aque deuita, vt candidas; Or- natus, & ſordes pari modo fugienda ſunt: quia alterum delicias, alterum glo- riam recdolet.* Chry. in Geneſia. *Dicant nobis, qui tanto vtuntur appara- Chry. hom. 18.
tu, vt iam uſum lane prorſus audire nolint, ſed ſerico veſtiantur, eoq; inſania peruenere, vt aurum veſtibus intexant. In primis autem mulieres huic molli- tici dedita ſunt. Quare dic, obſecro, corpus ita ornas & gaudes eiſmodi ami- ctu? Non cogitas, quod pro magno ſupplicio propter transgreſſionem tegmen hoc excogitatum eſt? Et quare non audis Paulum dicentem, Habentes victum & amictum illis contentiſſimus? Vides, quod vnus tantum rei habenda ſit cu- 1. Tim. 6. 8.
ra, videlicet, ne corpus nudum ſit, ſed vt tegatur. Num adhuc de varietate veſtium oportet ſolicitum eſſe? S. Greg. in Euangelia. *Quod pro ſola inani Greg. hom. 16.
gloria veſtimentum pretioſius queritur res ipſa teſtatur. Vnde nemo velit pretioſis veſtibus indui, vbi ab aliis non poſſit videri.* S. Bern. in libris de Bern. lib. 3.
conſideratione. *Veſtium curioſitas deſormitatis mentium & morum indi- cium eſt.**

III. REMED. Considera luxum veſtium prorſus repugnare Chriſti doctrinæ & exemplo. Vbiq; enim in Euangelio commendat nobis humilitatem, paupertatem & vanæ gloriæ contemptum. *Beati pauperes ſpiritu, inquit, quoniam ipſorum eſt regnum cælorum.* Et. *Discite a me, quia mitis ſum & humilis corde.* Et. *Attendite ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis.* Cyp. de habitu Virginum. *Si non eſt maior Domino ſeruus, & liberatori debet obſequium liberatus, qui eſſe cupimus Chriſtiani, debemus quod Chriſtus fecit & docuit imitari. Scri- ptum eſt enim, & legitur & auditur, & in exemplum noſtræ Eccleſiæ ore celebratur. Qui dicit ſe in Chriſto manere, debet, quomodo ille ambulauit, & 1. Ioan. 14.
ipſe ambulare. Ambulandum eſt veſtigis paribus, emula ingreſſione nitendu eſt. Tunc reſpondet ad ſidem nominis ſectator veritatis, & credenti præ- mium datur. Quod autem Chriſtus luxum veſtium damnarit, pro- barit verò vilitatem non obſcure declarat B. Greg. his verbis. *Sunt Greg. hom. 49.
nonnulli, qui cultum ſubtilium pretioſarumq; veſtium non putant eſſe pec- in Euang.
catum.**

- tatum. Quod si videlicet culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quod dives, qui torquebatur apud inferos, bysso & purpura indutus fuisset. Nemo quippe vestimenta pretiosa nisi ad inanem gloriam querit, ut honorabilior ceteris esse videatur. Nam quia pro solamini gloria vestimentum pretiosius queritur, res ipsa testatur, quod nemo vult ibi pretiosius vestibus indui, ubi ab aliis non possit videri. Quam culpam possumus melius etiam ex diverso colligere, quia si abiectio vilis indumenti virtus non esset, Evangelista vigilanter de Ioanne non diceret. Erat indutus pilis camelorum.*
- IV. REMED. Considera repugnare exemplo fidelium veteris & noui testamenti. Primum sit Adam & Euæ, quos Deus pelliceis induit vestibus. De quibus Chry. in sermone de cohabitatione regularium feminarum cum viris. Idcirco Adam induit Deus vestes pelliceas, similiter & eius mulierem: quamvis si voluisset, delicatis eum potuisset induere vestibus, sed nobis per illas ostendit, quod non sit presens tempus deliciarum, sed gemendi & plangendi. Et alibi. audiant opulenti, & qui luxuriant in vermium operibus, & vestiuntur sericis, discant quomodo ab initio humanam naturam misericors Dominus docuerit. Quia propter transgressionem pena mortis reus erat factus protoplastus, opusque habebat vestis, qua confusionem tegeret, pelliceas fecit vestes: quod docuit nos, ut mollem & dissolutam viam fugiamus, & austeram magis amplexemur. Alterum sit reginæ Hester, de qua B. Hieronymus ad Demetriadem, de Virginitate seruanda. *Æstuabat Christi tyruncula (Demetrias) oderat ornatum suum, & cum Hester loquebatur ad Dominum. Tu nosti, quod oderis insigne capitis mei, hoc est, diadema quo utebatur quasi regina, & tanta decorem immunditie, velut pannum menstruale. Et S. Augustinus ad Edictam. Quod si aliqua dura conditione cogereris, (ad indecentem ornatum) posses habere in superbo cultu cor humile. Nempe apud Patres Hester illa regina Deum timens, Deum colens, Deo subdita, marito regi alienigena non eundem secum colenti Deum, tamen subiecta seruiebat: qua cum extremo periculo, non suo tantum, sed etiam gentis suæ, qui tunc erat populus Dei, Domino prosterneretur orando, in ipsa oratione sua dixit, ut sibi esse ornatum regium, sicut pannum menstruale, & ita orantem celsim exaudiuit, qui cordis inspector eam verum dicere sciuit. Tertium sit S. Ioannis Baptistæ. De quo B. Bernardus in sermone de eius natiuitate. Considera, inquit, hominem Angelico promissum oraculo, conceptum miraculo, sanctificatum in utero, & nouum in nouo homine penitentia mirare seruorem. Victum & vestitum, ait Apostolus, habentes, his contenti simus. Apostolica ista perfectio est; sed Ioannes etiam hæc contempsit. Denique audi Dominum in Euangelio. Venit, inquit, Ioannes, non manducans, nec bibens: planè nec vestiens. Sicut enim non est locu-*
- Luc. 16. 19.
- Matth. 3. 4.
- Gen. 3. 21.
Chry.
- Id. hom. 18. in
gen.
- Hier. ep. 8.
Esth. 1. 16.
- Aug. ep. 199.
- Esther. 1. 16.
- s. Tim. 4. 8.
- Matth. 11. 18.

est locusta cibus, nisi aliquorum forte irrationabilium animalium, sic nec pilus cameli humanum est indumentum. Hic ergo Ioannes, quo nulus maior in natis mulierum innocentissimum illud corpus sic castigat, sic exrenuat, sic affligit: vos indui festinatis bysso & purpura & splendide epulari? Hæc ille. B. Ioannis exemplum imitati sunt, qui apud Apo-
 stolum, circuierunt in melotis & pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cauernis terra. Deinde Paulus primus eremicola, Antonius, Arlenius, Macarii, Hilarion, Pachomius, & innumerabiles alii vilissimo habitu contenti: quo nonnunquam etiam ditissimos homines ad sui imitationem permouerunt. Ita
 enim scribit Palladius de utroque Macario, Alexandrino & Ægyptio. Cum ambo essent Nilum transmissuri, accidit ut ipsi maximum pontonem ingrederentur: in quem ingressi sunt duo tribuni cum magno fastu & apparatu, ut qui intus haberent rhedam totam anciam, & equos frenis aureis, & quosdam eosdem stipantes milites satellites, & pueros torquibus, & aureis zonis ornatos. Postquam ergo tribuni viderunt ipsos veteribus pannis indutos, & sedentes in angulo, humilem illam & tenuem viuendirationem beatam iudicabant. Vnus autem ex tribunis dixit ad ipsos. Beati estis vos, qui mundum illuditis Respondens autem Macarius qui erat urbanus, dixit eis. Nos quidem mundum illudimus, vos autem illudis mundus. Scias autem te non tua sponte hoc dixisse, sed propheticè, ambo enim vocamur Macarij, hoc est, beati. Is autem sermone eius compunctus, cum domum venisset, vestes exuens, delegit vitam agere solitariam, multas faciens elemosynas.

V. REMED. Considera quid Ethnici ratione sola naturali ducti de luxu isto senserint & scripserint. Imprimis Octavianus Augustus, teste Macrobio libro 2. Saturnalium, simplici amictu utebatur, sui que, si secus facerent, grauius ferebat; & licentiosem in filia sua Iulia reprehendit. Seuerum Imperatorem, teste Brusonio, cum quidam viliori amictu contentum admirarentur, hoc responso factum suum defendit. Imperatoria maiestas virtute constat, non corporis cultu. Alianus in varia historia auctor est Lacædemoniorum Ephoros, id est, summos magistratus quotidie obire solitos ad inspectionem vestium, ne quid à decenti ornatu alienum vsurparetur. Eosdem Lacædemonios laudat Clemens Alexandrinus in Pædagogico, quod solis meretricibus permitterent floridas vestes & aurum mundum gestare. Similiter Athenæus, ex Phylarcho testatur apud Syracusanos cautum fuisse, ne mulieres auro ornarentur, nec floridas vestes gestarent, nec purpureos haberent contextus, nisi

Laert. lib. 6.

forte publica esset meretrix. Diogenes, apud Laertium de vitis Philosophorum, adolescenti cuidam æquo emotiori, cum quaestione proposuisset, ita respondit. *Non tibi prius responsurus sum, quam subitis vestibus ostenderis, utrum masculus sis an femina.* Eodem auctore Solon è Sapiensibus vnus Cræso regi Lydiæ, cum comptissimus in throno sedisset; rogassetq; num pulchrius vnquam spectaculum vidisset, respondit, se vidisse, nempe gallos gallinaceos, pauones & fasanos.

Sen. ep. 47.

Seneca ad Lucilium ita scribit. *Quemadmodum stultus est, qui equum empturus non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frenos, sic stultissimus est, qui hominem aut ex veste, aut ex conditione, quæ vestis modo nobis circumdata est aestimat.*

Hier. ep. 7.

VI. REMEDIUM. Considera exempla eorum, qui ob luxum diuinitus sunt puniti. Hieronymus ad Latam. *Prætextata quondam nobilissima femina, iubente viro Hymetio, qui patruus Eustochii virginis fuit, habitum eius cultumque mutauit, & neglectum crinem mundicia more pexuit, vincere cupiens & virginis propositum, & matris desiderium. & ecce tibi eadem nocte cernit in somnis venisse ad se Angelum terribili vocem inuitantem pœnas, & hac verba frangentem. Tunc ausas viri imperium præferre CHRISTO? Tu caput virginis DEI tuis sacrilegis atrectarum manibus, quæ iam nunc arefcent, ut sentias excruciatam quid feceris: & finis mense quinto ad inferna duceris. Sin autem perseueraueris in scelere, & marito simul orbaberis & filiis. Omnia per ordinem explet a sunt, & seram misera pœnitentiam velox signauit interitus. Sic viciscitur CHRISTVS*

P. Dam. ep. 16. l. 5.

violatores templi sui, sic gemmas & pretiosissima ornamenta defendit. Petrus Damianus Cardinalis epistola ad Landolphum. Memini plane, cum apud Parmense opidum liberalium artium studiis docendus inisterem, clericus quidam nomine Teucolinus pellicem suam iuxta meum habebat hospitium, aspectu lubricam & inhonestam satis, decore venustam. Hic itaq; nitidus, & semper ornatus atq; conspicuus incedebat: ita ut caput eius, nunquam nisi gabelica pellis obtegeret, indumenta carbasina atque niuentia fuligo per artem fullonis inficeret: calceus postremo ad aquili in rostro speciem non falleret. Affluebat vbiq; deliciis, rugiebant ora flammantia guttidie cachinnis atque ludibriis, oculorum nutibus, ac scurrilitatis illecebri festini applaudebant. Hi cum per quinque fere annorum lustra in hac luxuriosa voluptate vixissent ante annum, cum commune ipsius ciuitatis flagraret incendium in vna domo reperti vtrique simul igne consumpti sunt.

Cantipr. c. 7. p. 8.

THOMAS Cantipratanus libro primo Apitani. Scio & certus sum, quod etiam in secularibus & nobilibus personis pompa glorie secularis notabiliter reprehensa sit & damnata. Prope enim nostra tempora fuit mulier nobilissima, Maria Campana Comitissa, hæc nupta nobilissima

Henricus

Henrico Campania comiti, filia fuit Ludouici pii regis Francorum, Philippi regis soror aequè regis Fræcorum. Hac multis annis mortuo marito cum pomposissima ambitione circueiens & moriens talem finem sortita est. Laborans hac in extremis, Abbatem Persania sanctissimum ac eloquentissimum virum, migratura, venire mandauit. Qui ut venit intromissus non est, & præ foribus expectauit. Iam enim Comitissa decesserat, & distrahebantur à militibus, & ministris, & suis omnibus utensilia, vasa aurea & argentea, vestes pretiosæ, culcitrag, purpureæ, & tandem linreamina ipsa cum peplis. Extremo quidam ex garsonibus mora nimia retardatus lectum per cornua comprehendit, & resupinatum corpus emortuum eminus in stramenta deuoluit. Moras autem Abbate cum radio susinente, quidam nobilis ex circumstantibus indignatus ostium violenter infregit, & virum venerabilem intromisit. Qui cum introisset, & nobile illud corpus nudum in stramine reperisset, volente quodam ex familia illud straminibus operire, Abbas exempli prouidus non sinebat, sed libera voce clamabat. O vos omnes, venite, cernite pompam nobilissimæ Comitissæ Mariæ. Videte illud delicatissimum corpus, quanto dedecore pudoris deuolutum est. Videte quid ei pro multiplici honore & gloria mundus finaliter exsoluit. Ecce quàm stulta illi mundus computatione conclusit. Humbert. in c.

Humbertus quintus ordinis Prædicatorum Generalis Magister in 70.
Regulam S. Augustini scribens. Contigit, inquit, Parisiis, ut quidam Magister Theologia secularis predicaret in Vniuersitate indutus optima veste, vel cappa noua in principio hyemis. Cum autem tenuiter imprimeret verba sua in cordibus auditorum, quidam fatuus, qui erat in medio scholarium, surrexit & dixit. Tace tu, illa vestis pretiosa, quam habes, non permittit te audacter dicere veritatem, qua res fecit ei miserabilem confusionem. Debent ergo, qui debent mundi predicare contemptum, cauere, ne in suo habitu appareat aliquid quod gloriam mundi pratendat.

VII. REMEDIUM. Considera causas cur luxus vestium sit meritò detestandus. Prima causa est, quia vestitus est signum & monumentum inobedienciæ & præuaricationis nostræ in Adamo protoplasto: nullus ergo iure potest gloriari in vestitu, sicut nullus certè sur Chryf. hom. 11
gloriatur de stigmate ob furtum fronti iniusto. Vnde B. Chryostomus in Genesim. Iussit Dominus primos parentes togis pellicis vestiri in perpetuam memoriam, quod inobedientes fuerimus Domin. Audiant epulenti, & qui luxuriant in vermium operibus, & vestiuntur sericis, discant quomodo ab initio humanam naturam misericors Dominus docuerit, Altera causa est, quia eo ostendimus, quam parum memores sumus antiqui illius oraculi *ἡδὲ στανῶν*, tantopere laudati, ut acutè denota Bas. hom. 14.
uit B. Basilius in homilia de legendis libris gentilium. Omne namq, studium, inquit, adhibere, ut quod extra fuerit, benè pulchreque colatur & appareat,

pareat, se se cognoscentis non erit, neq; sapiens illud præceptum intelligenti nos admonens, quemadmodum non id quod aspicitur, est h. mo. Excellentissimi quaedam opus est sapientia, per quam nostrum quilibet, quicumq; sit, se cognoscat: quæ profecto mente minimè purgatis non magis euenire potest, quàm lippienti solem aspicere. Quid autem sit, quod luxu vestium gaudens non cognoscat, est corpus suum. Quid enim est corpus nostrum, nisi sacculus stercoreum, cloaca sordium, cibus vermium, nisi stagnum, infra supraq; fætores exhalans? Quare Andreas S. Bernharti frater cum aliquando amborum soror exquisito culta ornatu ad fores monasterij Claraualensis venire ausa fuisset, eam *stercus inuolutum* appellauit. Quo conuittio illa percussa tandem & cultui & mundo testimonialis facta renunciauit. Ita scribit Guilielmus de bona valle in

Surius in Augu-
20.

Bernard l. 3. de
confid.

Eccli. 19. 27.

Tim. 2. 10.

D. Bernardi vita. Tertia causa est, quia vestium curiositas, vt supra dixit B. Bern. deformitatis mentium & peruersorum morum indicium est, in primis superbix, vanæ gloriæ, luxuriæ, & causa scandali aliorum. Vnde Sapiens. *Amictus, inquit, corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant de eo.* Et Apostolus dum pretiosas vestes mulieribus interdixisset, subiicit. *Sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona.* quid enim sobriè vestita aliud promittit, quam castitatem? compra verò aliud, quàm impudicitiam? S. Hier. in Epitaphio Paulæ Romanæ, sic de ea scribit. *Si vidisset feminam aliquam comptiorem contractione frontis & vultus tristitia arguebat errantem, dicens:*

Hier. epi. 27. ad
Eustoch.

Clem. l. 3. c. 11.

Cyprian.

munditiam corporis atq; vestitus anime esse immunditiam. Clemens Alexandrinus in pædagogo. *Ea, inquit, quæ à feminis ad luxum comparantur ab eis tanquam penne detrahende sunt, vt quæ instabilem superbiam & molliciem immanesq; voluptates procreent.* Cyprianus de habitu virginum. *Si tu te sumptuosius comas, & per publicum notabiliter incedas, oculos in te iuuentutis illicitas, suspiria adolescentum post te trahas, concupiscendi libidinem nutrias, peccandi fomenta succendas, vt & si ipsa non pereas, alius tamen perdas, & velut gladium te & venenum videntibus præbeas, excusari non potes, quasi mente casta sis & pudica. Redarguit te cultus improbi & impudicus ornatus.* Chryl. in Genesin. *Hoc studium in ornando corpore ternam indicat deformitatem, & huius delicia illius manifestam faciunt famem, & huius vestium sumptus illius indicat nuditatem. Impossibile est enim aliquam agere curam anime, & tanti facere corporis pulchritudinem & ornatum: sicut & impossibile in externo illo cultu tantopere occupatum illius agere curam. Quomodo enim posset anima talis aliquid vtile contemplari, sed in cogitationem spiritualium venire, quæ semel terrenis ita dedita capiti esset, & humi, vt ita dicam, trahitur, & nunquam renuere potest, & obstrigata innumeris peccatorum sarcinis seipsam grauatur? Sed neq; gentilibus causa*

Chryl. hom. 97.

hæc igno-

hæc ignota fuerit. Nam apud Suetonium celebratur hoc Augusti ^{Sueton. c. 2.}
 Cæsaris dictum. *Vestitus insignis ac mollis superbia vexillum est, nidiusq; lu-*
xuria. Quarta & postrema causa est, quod cultu hoc corporis mu- ^{Terent. in He-}
 lieres imprimis, maximam faciant iacturam temperis, de quibus iam ^{aur.}
 olim Comicus. *Dum poliuntur, dum comuntur, annus est,* Earum mores
 graphicè depingit Clemens Alexandrinus libro tertio pædagogi. ^{Clemen. c. 2.}
 Socrat. in historia Ecclesiastica de Pambone eremita Alexandriam ^{Sobr. lib. 4. c. 18.}
 ab Athanasio accersito scribit. *Cum ibi videret mulierem in pompa sum-*
ptuosius, exquisitiusq; ornatam, quo homines ad se spectandam, inuitaret, la-
crymas profudisse. Atq; quibusdam ex illis, qui aderant rogantibus, quid esset
causa cur lacrymaret, respondisse se duabus rebus fuisse commotum. Vna,
quod mulierem videret sibi exitium parare: altera, quod ipse non tanta cu-
ra ac studio ad placendum Deo, quanto illa ad hominibus flagitiosis blan-
diendum incumberet. In vita quoq; S. Pelagiæ, quæ est apud Surium, ^{Sur. in Octob.}
 legimus Nonnum Episcopum Heliopolitanum *Pelagiam meretrici-*
cem gemmis margaritisq; fulgentem, cum forte eam in via publica obviam
habuisset, defixis oculis intuiam & ad circumstantes Episcopos dixisse. Quot
putatis horas hæc in comendo corpore consumpsit, ut hominum placeat oculis,
& quantulum temporis nos impendimus, ut Deo placeamus? ac mox in mul-
tas lacrymas solutum, à Deo obtinere meruisse eius conversionem exitu vitæ
sanctissimo conclusam.

VIII. REMED. Considera quàm asperè inuehantur SS. Patres in
 fucatum & commentitium corporis ornatum. Clemens Alexandri- ^{Clem. lib. 3. c. 1}
 nus in pædago. *Sicut cui impostum est cataplasma, & cui inuncti sunt*
oculi, vel ipso aspectu prebet morbi suspicionem, ita fuci, tincturæ & orna-
tus affectatus animam intrinsecus egrotare significant. Tertullianus de
 cultu feminarum. *In Dominum delinquunt, que cutem medicaminibus*
ungunt, genas rubore maculant, oculos fuligine collinunt. Displicet illis ni-
mirum plastica Dei: in ipsis redarguunt, reprehendunt artificem omnium.
Reprehendunt enim cum emendant, cum adiciunt, utiq; ab aduersario artifi-
ce sumentes additamenta ista, id est, diabolo. Et paulò post. Quam indigna
nomine Christiano, faciem sceleratam gestare, quibus simplicitas omnis indicitur:
effugiem mentiri quibus lingua non licet, appetere quod datum non sit, quibus
alienum abstinendum, speciem exercere quibus studium pudicitie est? Video
quasdam & capillum croco vertere, pudet eas etiam nationis suæ quod non
germane, aut Gallie sint procreate, ita patriam capillo transferunt. Cy-
 prianus de habitu Virginis. *Nec Deus aut purpureas, aut coccineas ones ^{Cyprian.}*
fecit, nec margaritis contexta serica, & numerosa compage digestis monilia
DEVS instituit, quibus ceruicem, quam fecit, absconderet: & operiatur il-
lud, quod Deus in homine formauit, & conspiciatur desuper id, quod dia-
 bolus ad-

bolus adinuenit. An vulnera inferri auribus Deus voluit, quibus & innocenti
adhuc infantia, & mali secularis ignara crucietur, ut postea de aurium cura
triticibus & cauernis pretiosa grana dependeant? Etrussum. Quod ornari
putas, quod putas comi, impugnatio est ista diuini operis, praenariatio veri-
tatis. Non metuis oro, quae talis es, ne cum resurrectionis venerit dies, artifice
tuus te non cognoscat? ne dicat, hoc opus meum non est; & haec imago nostra
non est. Cutem falso medicamine polluisti, crinem adulterino colore mu-
sti, expugnata est mendacio facies, figura corrupta est, cultus alienus est.
Deum videre non poteris, cum oculi tibi non sint, quos DEVS fecit, sed quos
diabolus infecit. Gregor. Nazianzenus in oratione aduersus mulieres
ambitiose se ornantes. Enimvero quis primus Dei figmentum illucere eg-
gressus est? Pereat, quisquis ille fuit, qui primus coloribus atque pigmentis im-
pudentiam adiunxit. Ut enim impudenter vrinatores, virorumque, nimirum
indigni, larua primum faciem tegunt, atque ita deinde sequuntur, quae ubi
necessaria rei conueniunt saltitationes videlicet, ac turpis membrorum solutio
his hominibus gratissima: ad eundem modum haec quoque, postquam alienam
formam externam induerint, ita demum ut picta illa & fucata forma dignum
est, mouentur. Ambr. de Virginibus. Hinc illa nascuntur incensura viti-
orum, ut quaesitis coloribus ora depingant, dum viris displicere formidant; &
de adulterio vultus meditentur adulterium castitatis. Quanta haec amentia,
effigiem mutare natura, picturam querere, & dum verentur mariti ad iudi-
cium, prodere suum? Et paulo post. Hinc pretiosa collo dependent monilia
inde per humum vestis trahitur aurata. Emitur igitur hac species, an habet-
tur? Quid quod etiam odorum variae adhibentur illecebrae? Gemmis onerantur
aures, oculis color alter infunditur. Quid ibi remanet suum, ubi tam
multa mutantur? Sensus suos amittit mulier, & vivere posse se credit.

Chryl. hom. 50. Chryl. in Matthaeum. Quantum vobis dedecus esse putatis, cum serica bo-
cia calceamentis vestris, quae nec vestibus quidem vir probus unquam subter-
xerit, diligenter inseritis, quantis hoc dignum cachinnis arbitramur? Quid
si huic nostra sententia non acquiescitis, audiat Paulum, quanta haec cum
crimonia reprehendat, & autoritate ipsius turpitudinem rei cognoscite. Quod
igitur hac de re Paulus scribit. Non implicationibus, inquit, auri, aut ma-
garitarum, nec vestimento pretioso. Quam igitur veniam habere poteris,
cum neque uxori tuae, iubente Paulo, pretiosa vestes permittantur, tu calceum
luxuriosissime polias, ac ita construas, ut nimium attentus ad ridiculosa de-
decora esse videaris. Nonne vides naues fabricari, eligi remiges, vela danti-
ventis, maria nauigari, ac mercatores patria & liberis relictis, ac vita con-
tempta & fluctibus commissa ad extremas Barbarorum partes mille pericu-
lis peruenire propter serica haec licia, ut tu scilicet calceis tuis ipsa infaris,
quibus te ornatiorem esse putes? Dic, quid hac curialitate amentius?

VIDE V.

Greg. Naz.

Ambr. lib. 1.

Chryl. hom. 50.

1. Tim. 1.

VIDE V. Ambitio. Amor sui. Curiositas. Exemplum malum. Gloria
vana. Immodestia. Luxuria. Superbia. Voluptas carnis.

VINDICATIO INIVRIÆ.

Remedia contra Vindicationem Iniuriæ.

I REMED. Considera quid Spiritus sanctus in verbo suo de hoc ar-
gumento patefecerit. Ac primo quidem prohibet omnem vin-
dicationem iniuriæ, vt in Leuitico. *Non queras vltionem, nec memor e-* Leu. 19. 18.
ris iniuria ciuitum. Et in Prouerbijs. *Ne dicas, reddam malum, expecta Do-* Prou. 20. 22.
minum, & liberabit te. Et in Epistola ad Romanos. *Benedicite persequen-* Rom. 12. 17.
tibus vos, benedicite, & nolite maledicere, nulli malum pro malo reddentes:
sed si esurierit inimicus tuus ciba illum: si sitit potum da illi. Et in priore. Theff. 5. 15.
ad Theffalonicenses. *Patientes estote ad omnes. Videte, ne quis malum*
pro malo alicui reddat, sed semper, quod bonum est, sectamini in inuicem, &
in omnes. 2. monet Deo relinquendam omnium iniuriarum vltio-
nem. Nam in Deuteronomio vox Dei est. *Mea est vltio, & ego retribuã.* Deut. 32. 35.
Quod citat Apostolus. *Non vosmetipsos, inquit, defendentes carissimi,* Rom. 12. 19.
sed date locum ira. Scriptum est enim. Mihi vindictam, & ego retribuam, di-
cit Dominus. Et apud Lucam Christus. *Deus non faciet vindictam electo-* Luc. 18. 7.
rum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis?
Dico vobis, quia cito faciet vindictam illorum. 3. laudat mites, & pacifi-
cos, contra verò reprehendit impatientes. Nam apud B. Matthæum Matth. 5. 4.
Christus Dominus, beatos prædicat mites, pacificos, & qui persecu- Matth. 21. 29.
tionibus & maledictionibus perpetuantur, deinde ait. *Discite a me, quia mi-*
tis sum & humilis corde. Et B. Petrus. *Quæ est gloria, si peccantes & cola-* 1. Petr. 2. 20.
phizati sufferitis, sed si beneficientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud
Deum. Et Ecclesiasticus. *Vobis, qui perdididerunt sustentiam.* Eccle. 2. 16.

II REM. Considera priscorum Patrum sententias. S. Cypr. *Quo* Cypr. de bono
niam plurimos scio, fratres dilectissimi, vel pondere iniuriarum ingentium, patient.
vel dolore de his, qui aduersum se grassantur & scuiunt, vindicare velociter
cupere, nec illud reticendum est, vt in istis fluctuantis mundi turbinibus con-
stituti patienter expectemus vltionis diem, nec ad vindictã doloris nostri que-
rula festinatione properemus, cum scriptum sit. Expecta me, dicit Dominus, in
diem resurrectionis meæ in testimonium, quoniam iudicium meum est ad con-
gregationes gentium, vt excipiam Reges, & effundam super eos iram meã.
Sic Greg. Nazianz. in Iulianum. *Proinde ne iram pro iniuriæ modo repen-* Naz. orat. 2.
di velimus, nec pro criminum atrocitate satis graues vindices nos prebeamus:
quin potius, quoniam pœnas omnes, quas merentur, expetere non possimus,